

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 65

(2008–2009)

Endring av reglene om oppnevning og sammensetning av Norsk kulturråd

*Tilråding fra Kultur- og kirkedepartementet av 8. mai 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Kultur- og kirkedepartementet nedsatte 10. oktober 2007 et utvalg, Løken-utvalget, for å gjennomgå ordningene for tildeling av statstilskudd til kulturformål. Utvalget har i sin sluttrapport »Forenklet, samordnet og uavhengig» som ble avgitt 5. juni 2008, bl.a. foreslått nye regler om oppnevning og sammensetning av Norsk kulturråd.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2008–2009) heter det:

«Kultur- og kirkedepartementet ønsker at disse forslagene vurderes og behandles nærmere, og vil legge fram en sak for Stortinget våren 2009. Funksjonstiden til det sittende Kulturrådet går ut 31.12.2008. I denne situasjonen er det naturlig at det sittende rådet blir bedt om å fortsette sitt virke i ytterligere 6 måneder, slik at eventuelle nye regler kan få anvendelse på det nye Kulturrådet.»

Det sittende rådets funksjonstid er prolongert frem til 1. juli 2009 ved Stortingets vedtak av 12. desember 2008 og kgl.res. av 19. desember 2008.

Løken-utvalget foreslår i sin rapport en rekke andre endringer som har betydning for Kulturrådet. Blant annet foreslås endringer i oppnevning og sammensetning av Norsk kulturråd i tillegg til noen andre spørsmål. I denne proposisjonen behandles kun reglene om oppnevning og sammensetning av Kulturrådet.

2 Kulturrådets organisering og arbeidsmåte

Norsk kulturråd ble opprettet ved stortingsvedtak 11. desember 1964 med følgende ordlyd:

«Det opprettes et råd – Norsk kulturråd på 11 medlemmer hvorav 7 oppnevnes av Kongen og 4 av Stortinget. Kulturrådet skal være rådgivende organ for Kirke- og undervisningsdepartementet i saker som vedrører kulturfondets virksomhet.»

Rammene for Kulturrådets arbeid bestemmes dels av regelverk og dels av det årvisse tildelingsbrevet fra Kultur- og kirkedepartementet

Når det gjelder den nærmere organiseringen av Kulturrådet, forutsatte Stortinget at dette ble gjort ved kgl.res. Organisatoriske bestemmelser er gitt i forskrift fastsatt ved kgl. res. 27. august 1965 nr. 3554. Forskriften § 2 med senere endringer lyder:

«Rådet skal ha tretten medlemmer med personlige varamedlemmer hvorav fire medlemmer med varamedlemmer oppnevnes av Stortinget og ni medlemmer med varamedlemmer oppnevnes av Kongen etter tilråding av Kultur- og vitenskapsdepartementet. To av de ni medlemmene med varamedlemmer oppnevnes etter forslag fra Norske Kommuners Sentralforbund. Kongen oppnevner Rådets leder og nestleder. Alle oppnevninger gjelder for fire år.»

Regjeringen foreslo opprinnelig i St.prp. nr. 1

Tillegg nr. 1 (1964-65) at Kulturrådet skulle ha sju medlemmer oppnevnt av Kongen. Under stortingsbehandlingen ønsket Stortinget selv å oppnevne fire medlemmer. Dette ble fremmet i Budsjett-innst. S. nr. 235 (1964-65) uten ytterligere begrunnelse. Slik fikk Kulturrådet fra begynnelsen elleve medlemmer med personlige varamedlemmer. Fra 1977 ble det i tillegg bestemt at ytterligere to medlemmer skulle oppnevnes av Kongen etter forslag fra Kommunenes Sentralforbund. Grunnen til at KS fikk en slik forslagsrett var et ønske om å opprette kontakt med kulturforvaltningen i kommuner og fylker etter at den nye kulturpolitikken midt i 70-årene hadde økt den offentlige satsingen, bl.a. med en ordning med statstilskudd for lokalt kulturarbeid fra 1975.

Kulturrådets hovedoppgave er å forvalte Norsk kulturfonds midler. Ovennevnte forskrift § 4 lyder:

«Rådet har til oppgave å arbeide for kunst og kulturvern i samsvar med de vedtekter for Norsk kulturfond og de retningslinjer som Stortinget fastsetter.»

Stortinget fastsatte vedtekter for Norsk kulturfond og retningslinjer for bruken av midlene den 19. juni 1965. Retningslinjene bestemmer hvilke formål rådet skal legge særlig vekt på. De er til en viss grad blitt uaktuelle som styringsdokumenter etter hvert som enkelte av oppgavene er blitt overført til andre organer, og nye oppgaver og prioriteringer er kommet til. I tillegg er det kommet andre styringsdokumenter, så som omtalen av Norsk kulturråd i St.prp. nr. 1 og i budsjettinnstillingen fra stortingskomiteen, tildelingsbrev fra departementet, kgl.res om hovedfordeling av midlene i fondet, egen økonomiinstruks og Kulturrådets egen virksomhetsplan.

Av tildelingsbrevet fra Kultur- og kirkedepartementet framgår de beløp som stilles til disposisjon for rådet i det angjeldende året og hvilke krav som stilles til rapporteringen tilbake til departementet. Tildelingsbrevet angir dessuten særskilte forutsetninger og føringer, bl.a. som følge av Stortingets budsjettbehandling. Fra og med 2007 har tildelingsbrevet angitt hovedfordelingen av Norsk kulturfond sammen med en spesifisering av underposter innenfor hovedfordelingen.

De tretten medlemmene av Norsk kulturråd utgjør et kollegialt organ som er Kulturrådets høyeste styrende organ. Kongen oppnevner leder og nestleder for rådet. Etter § 3 i forskrift 27. august 1965 kan rådet oppnevne et arbeidsutvalg og utvalg til å arbeide med særskilte saker og saksområder. Rådet har i dag fagutvalg for følgende fagområder: musikk, litteratur og tidsskrift, billedkunst og kun-

sthåndverk, scenekunst, dans, kulturvern, barne- og ungdomskultur, forskning og utvikling. Hvert fagutvalg har normalt et rådsmedlem som leder. Fagutvalgene oppnevnes på bakgrunn av kompetanse på det angjeldende området. Rådet har delegert vedtaksmyndighet til de faglige utvalg på vilkår og med avgrensninger som er fastsatt i eget delegasjonsreglement godkjent av departementet. Norsk kulturråd som kollegialt organ har det formelle ansvaret for samtlige vedtak.

Kulturrådets virksomhet består i all hovedsak, som tidligere nevnt, av forvaltning av tilskuddsmidler til forskjellige typer formål og tiltak, delvis lagt til særskilte ordninger. Det kan være noe variasjon i behandlingsmåten avhengig av type tilskudd, men saksgangen for en «normal» tilskuddssak (post 55 Norsk kulturfond) kan beskrives slik:

- Søknad kommer inn og saksopplysninger registreres i samsvar med arkivregler som gjelder for statlige virksomheter.
- Administrasjonen forbereder saken og setter den opp på en sakliste for utvalget som skal behandle den.
- Fagutvalget møtes og fatter beslutning. Beslutningen kan enten være et vedtak i saken eller en tilråding til neste instans (normalt rådsrådet). Etter delegasjonsreglementet kan utvalget fatte vedtak om tilskudd opp til 200 000 kroner dersom saken ikke har prinsipielle sider.
- Saken legges fram for rådet. Tilrådingen og vedtak fra utvalgene legges fram i form av vedlegg til referater fra utvalgsmøtene. Utvalgsleder presenterer sakene i rådsrådet. Dersom utvalget fremmer tilråding, legges saken fram med en saksframstilling og forslag til vedtak. Dersom utvalget har fattet vedtak, legges saken fram som del av en kortfattet tabelloversikt til rådets orientering.
- Administrasjonen skriver vedtaksbrev. Ved tilskudd følger administrasjonen opp med utbetaling og kontroll (rapport og regnskap) etc.

Rådet møtes fem til seks ganger i året. Rådet behandler normalt søknader i fire av disse møtene, dvs. i mars, juni, september og desember. I tillegg til søknader behandler rådet forskjellige typer saker som egne initiativ til forsøks- og utviklingsprosjekter, høringssaker fra Kultur- og kirkedepartementet, strategi og årsplaner, retningslinjer for ordninger og for utvalgenes arbeid, budsjettsøknad og rapport til departementet mv.

Norsk kulturråds administrasjon ledes av en direktør tilsatt av Kultur- og kirkedepartementet. Administrasjonen er også administrasjon for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og ga-

rantiinntekter for kunstnere. Direktøren rapporterer til Kultur- og kirkedepartementet for driftsbudsjettet, som inkluderer kostnader knyttet til styre, råd og utvalg.

Når det gjelder saksbehandlingsregler gjelder forvaltningsloven og offentleglova for alle organer i Kulturrådet. Egne saksbehandlingsregler for Kulturrådet er gitt i forskrift 29. januar 1999 om tilskudd fra Norsk kulturfond. Som det fremgår av forskriften § 1 er rådets beslutninger basert på et selvstendig kunst og kulturfaglig skjønn:

«Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond, og fordeler fondets midler til kunst- og kulturtiltak ut fra et faglig og kunstnerisk skjønn i samsvarende med fondets formål.»

Rådets selvstendige rolle er ytterligere regulert ved forskrift 20. november 1987 nr. 924 hvor det bestemmes at det ikke er adgang til å klage til departementet over Kulturrådets faglige kunstneriske skjønn. Det kan kun klages over feil i saksbehandlingen eller rettsanvendelsen.

3 Løken-utvalgets endringsforslag

Som nevnt ovenfor nedsatte Kultur- og kirkedepartementet Løken-utvalget 10. oktober 2007 for å gjennomgå ordningene for tildeling av statstilskudd til kulturformål. Utvalget ble bedt om å fremme forslag som bl.a. bidrar til å legge til rette for nyskaping og utvikling, redusere kostnadskrevende byråkrati og frigjøre ressurser til kunstnerisk virksomhet, gi større ansvar og frihet til de enkelte institusjonene, desentralisere og spre beslutninger og skjønnsutøvelse og styrke prinsippet om armlengdes avstand mellom politikk og kunstfaglig skjønn.

Et av punktene i mandatet var å gjennomgå ansvarets- og arbeidsdelingen mellom departementet og Norsk kulturråd og arbeidsorganiseringen og arbeidsmåten ved fordelingen av tilskudd i Kulturrådet.

Utvalget hadde følgende sammensetning: Lene Løken utvalgets leder (direktør Film & Kino), Terje Adde (kultursjef Namsos kommune/styreleder Norsk musikkråd), Arnfinn Bjerkestrand (forbundsleder Musikernes Fellesorganisasjon), Gerhard Dalen (kommunaldirektør Trondheim kommune), Snelle Ingrid Hall (danser), Leif Helland (professor Handelshøyskolen BI), Stein Olav Henriksen (konst. operasjef i Den Nye Opera og kunstnerisk leder for BIT20 Ensemble), Maiken Ims (spesialrådgiver samfunnskontakt Oljeindustriens Landsforening), Janne Langaas (skuespiller), Haddy N'jie (artist).

Løken-utvalget la fram sin rapport «Forenklet, samordnet og uavhengig. Om behov for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst og kulturfeltet» 5. juni 2008.

Når det gjelder oppnevning og sammensetning av Kulturrådet, foreslår Løken-utvalget at rådsmedlemmene i sin helhet bør oppnevnes av Kultur- og kirkedepartementet, eventuelt av Kongen etter forslag fra Kultur- og kirkedepartementet. Videre tilrår utvalget at rådet bør ha 7 – 9 medlemmer og at rådsleder ikke bør ha andre posisjoner der vedkommende er underlagt departementet. Det foreslås rullerende oppnevning av rådsmedlemmene.

Som begrunnelse skriver Løken-utvalget bl.a. følgende i sin rapport side 56:

«Rådet skal ha en autonom rolle ved tildelinger som er basert på kunst- og kulturfaglig skjønn. For at rådet skal ha troverdighet, tillit og legitimitet i denne rollen, kan det være grunn til å se på hvordan oppnevningen av rådsmedlemmene foregår.

Rådsorganet skal forvalte de store ordningene med de store midlene, etter prinsippet «langsomt og grundig», med vurdering av prosjektforslagenes nyskaping og kunstneriske kvalitet. Dette innebærer at rådsmedlemmene bør ha tung kunst- og kulturfaglig kompetanse som gir den nødvendige legitimitet, autoritet og tillit. Når beslutningene i all hovedsak skal tas med bakgrunn i kunst- og kulturfaglig skjønn, mener utvalget også at det bør utformes retningslinjer for hvem som kan foreslås for å sikre kompetanse og interesse for de ulike fagområdene rådet forvalter. Kunstnerisk skjønn består både av objektive kunst- og kulturfaglige kriterier og av mer subjektive preferanser. Det er av den grunn viktig at rådet er bredt sammensatt. Dette vil også gi rådet legitimitet.

I denne sammenheng kan det argumenteres for å avvikle Stortingets adgang til å oppnevne (4 medlemmer) og Kommunenes Sentralforbunds forslagsrett (2 medlemmer). Rådsmedlemmene bør utelukkende oppnevnes av Kongen etter forslag fra Kulturdepartementet/regjeringen. Dette gir mulighet for en mer helhetlig sammensetting av rådet ut fra en konsistent vurdering av kulturfaglig bakgrunn. Stortinget vil fortsatt kunne styre 74-posten og andre poster på departementets budsjett, der kulturpolitiske vurderinger og ikke kunstfaglig skjønn skal være avgjørende for tildelingene. Rådsleder bør oppnevnes på fritt grunnlag og ha armlengdes avstand i forhold til departementet. Rådsleder bør derfor ikke ha andre oppgaver eller roller hvor rådsleder er direkte underlagt departementet og styrt derfra.

Dagens rådsorgan består av 13 medlemmer. Et så vidt stort råd kan bidra til å gjøre til-

skuddsforvaltningen tungrodd og lite fleksibel. Dagens kunstverden endres i raskt tempo. Rådet bør ha en utforming som er tilpasset denne virkeligheten. Møter bør kunne avtales på relativt kort varsel ved behov, og rådet bør kunne ha en god dialog med omverdenen. På denne bakgrunn mener utvalget at rådet bør ha færre medlemmer. Dette vil kunne bidra til å gjøre rådet mer fleksibelt og operativt. I tillegg er det etter utvalgets mening unødvendig med hele 13 medlemmer dersom samtlige skal oppnevnes av departementet. Utvalget ser for seg et råd om lag på størrelse med hvordan det opprinnelig var utformet, dvs. 7-9 medlemmer.

Rådets medlemmer sitter i dag i fire år av gangen, med mulighet for å sitte maksimalt to perioder sammenhengende. Utvalget mener det ville være hensiktsmessig å opprettholde oppnevningsperioden og adgangen til en gangs gjenoppnevning, men ønsker å innføre rullerende oppnevning, slik at ikke alle medlemmer i rådet oppnevnes samtidig. Dette vil kunne motvirke at et bestemt kunst- og kulturfaglig skjønn fester seg i avgjørelsene om tildelinger. Samtidig vil dette sørge for kontinuitet og ikke vesentlig brudd i prioriteringer og satsinger hver gang rådet skiftes ut.»

4 Høring

Løken-utvalgets rapport ble sendt på alminnelig høring til 188 høringsinstanser. 57 instanser avga realitetsuttalelser. Av disse uttalte 18 instanser seg spesielt om forslagene om reduksjon av antall medlemmer i Kulturrådet til 7 – 9 personer og om at departementet eventuelt Kongen skal oppnevne alle medlemmene. Viktigheten av en bred sammensetning av rådet betones av mange, men også oppnevning etter kunst- og kulturfaglige kriterier.

Norsk kulturråd (rådskollegiet) er opptatt av at kunstfaglig og kulturpolitisk kompetanse legges til grunn for oppnevning og sammensetning av rådet. De uttaler følgende:

«Når det gjelder grunnlag for oppnevning og sammensetning av rådet, er rådet opptatt av at kunstfaglig og kulturpolitisk kompetanse legges til grunn. Rådet bør likevel ikke være større enn at en kan få til overordnede, tverrfaglige diskusjoner i rådskollegiet. Rådet er enig i at ordningen med fagutvalg opprettholdes, og ser det slik at balansen og samspillet mellom rådet og fagutvalgene vil sikre kvalitativt gode vurderinger. Når det gjelder hvem som skal oppnevne rådet for å oppnå dette, er rådet delt.»

Danse- og teatersentrum uttaler:

«Når det gjelder modernisering av selve Rådet, er vi tilfreds med at Løken-utvalget har fulgt opp vår anmodning under innspillsrunden om å se på selve Rådet og dets sammensetning. Vi slutter oss til at antall rådsmedlemmer reduseres i tråd med forslaget, at Rådets autonome mandat tydeliggjøres, og at rådsleder ikke bør ha andre posisjoner der vedkommende er underlagt departementet. Vi mener at utvalg og Råd ikke bør sitte i mer enn tre år av gangen av nettopp disse årsaker. Det er viktig at Råd og utvalg fungerer i takt med hverandre og noe av poenget er å gjøre gjennomstrømningsprinsippet i kulturrådets autonome struktur konsekvent.»

Norsk Skuespillerforbund (NSF) uttaler:

«NKR bør være et forvaltningsorgan som forvalter de statlige midlene til beste for kunstnerne, basert på prinsippet om «armlengdes avstand», åpenhet, faglighet og habilitet.

For at rådet skal kunne tilfresstille disse kravene, mener vi det må foretas visse oppryddinger/endringer.

NSF støtter forslaget om et klarere skille i Norsk Kulturråd mellom forvaltningsfunksjonen underlagt departementet og et råd som tar selvstendige beslutninger. Vi støtter også forslaget om at Rådet oppnevnes av Kulturdepartementet etter kunstfaglige kriterier, og at rådsleder ikke må ha andre funksjoner knyttet til departementet.

NSF foreslår at de representative fagorganisasjonene bør ha forslagsrett til rådet og utvalgene i NKR. Vi er også enige i at det bør være rene fagutvalg og at politikere og KS ikke bør ha plass i NKR.»

Norges Korforbund uttaler:

«Vi støtter utvalgets forslag til å slanke rådet og innføre rullerende oppnevning. Rådet må være bredt sammensatt og med tung kulturfaglig kompetanse. Det er svært viktig å sikre medlemmenes uavhengighet, og vi foreslår derfor å endre dagens ordning til å gi Stortinget forslagsrett. For å sikre nødvendig tyngde og bredde i rådet bør også fagmiljøene gis forslagsrett. Norges Korforbund støtter krav om rådsleders uavhengighet.»

Norsk Musikkorps Forbund uttaler:

«Når det gjelder oppnevning av rådsmedlemmer støtter NMF utvalgets forslag om 7 – 9 medlemmer av Rådet, samt en rullerende oppnevning av medlemmer. Rådet må være bredt sammensatt og med tung kulturfaglig kompetanse.»

ABM-utvikling uttaler:

«ABM-utvikling har gode erfaringer med den nåværende ordning med oppnevning og organisering av kulturrådet. Den foreslåtte løsning med at hele ansvaret for oppnevning av medlemmer legges til KKD, kan gi bedre muligheter for en helhetlig tenkning rundt sammensetning av rådet. Men det ligger også en fare for at man kan få et råd med mindre variasjon i holdninger og synspunkter, og da kan man miste både bredde og en fruktbar spenning i rådets sammensetning.»

I tillegg støtter *Norske Billedkunstnere, Norske kunsthåndverkere, Norsk Artistforbund, Norsk filmforbund* og *Norske filmregissører* en eller flere av endringsforslagene.

Den norske Forleggerforening uttaler:

«Et råd på 13 medlemmer er ikke nødvendigvis mer uhensiktsmessig enn et råd med 7 – 9 medlemmer. Det er grunn til å tro at et bredere sammensatt råd har bedre forutsetning for å belyse en sak bedre og bredere enn et mindre. Samtidig vil det kunne være lettere for et mindre sammensatt råd raskere å komme fram til en beslutning. Vi tror likevel at representativiteten og legitimiteten til Rådet bedre blir ivaretatt med en bredere sammensetning. Vi slutter oss til at rådsmedlemmene bør utnevnes etter kunst- og kulturfaglige kriterier, men legger samtidig til grunn at Rådet også bør kunne ha mulighet til å ha personer med andre verdifulle kvaliteter og kunnskaper som medlemmer. Vi forstår utvalgets vurdering av at rådsleder ikke bør ha andre oppgaver der vedkommende er underlagt departementet, men vurderer det slik at personlig egnethet må være viktigst. Det forutsettes at rådsleder og departementet er i stand til å skille ulike posisjoner og dermed like fullt kan utøve funksjonene på en faglig tilfredsstillende måte»

Stavanger kommune uttaler:

«Det synes fornuftig å dele opp Norsk kulturråd i et selvstendig råd på den ene siden og en forvaltningsfunksjon på den annen side. Vi er imidlertid i tvil om det er fornuftig å la hele rådet utnevnes av departementet, slik det foreslås. Dette kan føre til en uheldig maktkonsentrasjon. Vi ser heller ingen grunn til å avvike KS sin forslagsrett. En slik ordning kan bidra til å sikre en sammenheng mellom forvaltningsnivåene på statlig, regionalt og lokalt nivå. Det er også et spørsmål om en mister en viktig demokratisk påvirkning dersom oppnevning fra Stortinget forsvinner.»

Den norske Forfatterforening uttaler:

«Vi opplever at en gjennom forslaget om å gå fra

13 til 7 – 9 rådsmedlemmer vil komme til å snevre inn bredden og kompetansen i Kulturrådet. Kulturfeltet er bredt, og skal Rådet samlet sett ha en noenlunde oversikt og innsikt i feltet, bør det ikke bestå av færre personer enn det gjør i dag. En forventet effektiviseringsgevinst av et mindre Råd veier lang mindre enn tapet av breddekunnskap og kompetanse. Rullerende oppnevninger som sikrer kontinuitet og oppnevning av rådsleder på fritt grunnlag for å styrke armlengdes avstand – prinsippet i forhold til de som søker midler, er imidlertid et godt innspill. Vi har forståelse for argumentet om at det bør være faglig kompetente personer i Rådet, men kan ikke se at det faktum at Rådet oppnevnes av tre ulike instanser står i veien for slik kompetanse. Vi tror at en ensidig oppnevning fra departementets side lett kan føre til et Kulturråd med en politisk slagside. Vi går derfor imot rapportens forslag om bare departementsoppnevnte medlemmer.»

Norsk barnebokinstitutt uttaler:

«Rapporten foreslår at Rådet skal opprettes av departementet og at det får færre medlemmer. Ingen av delene er opplagt. Rådet skal ha kunstfaglig kompetanse på et bredt felt, hvilket best ivaretas av flere medlemmer. Midlene kommer fra departementet, men det er av sentral betydning at Rådet opptrer autonomt, derfor ville det være naturlig at flere organer er involvert i oppnevningen. Det aller viktigste er likevel at Rådet settes sammen slik at det dekker kunst- og kulturfeltets bredde og stadige ny-utvikling.»

I tillegg uttaler *Norsk Oversetterforening, NOPA Norsk forening for komponister og tekstforfattere* og *Norske Dramatikeres Forbund* seg kritisk til endringsforslagene.

Løken-rapporten ble lagt ut på internett-portalen Regjeringen.no, og gjort tilgjengelig slik at alle kunne inngi uttalelser. KS innga på denne bakgrunn høringssvar 4. september 2008, men har i brevet ikke kommentert oppnevning og sammensetning av Kulturrådet.

5 Departementets vurderinger

Løken-utvalgets forslag om at rådsmedlemmene i sin helhet bør oppnevnes av departementet, eventuelt av Kongen etter forslag fra departementet, innebærer en avvikling av Stortingets oppnevning av fire medlemmer og KS' forslagsrett for to medlemmer. Foruten forslaget om oppnevningssinstanser, fremmer utvalget forslag om reduksjon av antall medlemmer, om rullerende oppnevning og at råds-

leder ikke bør ha andre posisjoner der vedkommende er underlagt departementet.

Forslaget om at rådsmedlemmene i sin helhet bør oppnevnes av departementet, eventuelt av Kongen etter forslag fra departementet, er begrunnet med at en slik oppnevning gir «mulighet for en mer helhetlig sammensetning av rådet ut fra en konsistent vurdering av kulturfaglig bakgrunn».

Departementet vil understreke at rådets beslutninger er basert på et kunst- og kulturfaglig skjønn. Det vises til forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond § 1 hvor det heter:

«Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond, og fordeler fondets midler til kunst- og kulturtiltak ut fra et faglig og kunstnerisk skjønn i samsvar med fondets formål.»

Kulturrådet hadde en dominerende posisjon i kulturforvaltningen da det ble etablert. Det fantes den gang ikke noe Kulturdepartement, og kulturinstitusjonene var få og hadde få ansatte. Senere har vi fått et eget Kulturdepartement og sterke kulturinstitusjoner med store fagmiljøer. Også kommuner og fylker har en kraftig utbygget kulturkompetanse. Kulturrådet har i større grad blitt et fordelingsorgan på grunnlag av et kunstfaglig skjønn. Dette bør ha innvirkning på hvordan rådet sammensettes.

Løken-utvalget foreslår i sin rapport å dele Norsk kulturråd i en autonom funksjon hvor rådet som kollegialt organ og ut fra et kunstfaglig skjønn selvstendig foretar beslutningene og en forvaltningsfunksjon underlagt departement og Storting og forvaltet av Kulturrådets direktør. Dette taler for at selve rådskollegiet i større grad blir et rent kunstfaglig råd hvor den kunstfaglige kompetansen settes i fokus. Forvaltningsfunksjonen, som vil omfatte tiltak som mottar fast årlig tilskudd som tiltakene under kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, vil i første rekke være underlagt kulturpolitiske vurderinger.

En slik oppnevningsordning som foreslått av Løken-utvalget, er bedre egnet til å sikre en helhetlig, bred og tung representasjon av kunst- og kulturfaglig kompetanse i rådet enn dagens oppnevningsordning. De helhetlige vurderingene og den derav følgende helhetlige representasjonen er best ivaretatt ved at det er én oppnevningssinstans.

Medlemmene bør være uavhengige og ikke representere organisasjoner eller institusjoner. De skal arbeide etter prinsippet om armlengdes avstand både fra politiske myndigheter og ulike interesser. Rådet bør ha full autonomi i sin kunstfaglige skjønnsutøvelse. Dette er i tråd med forarbeidene i

forbindelse med opprettelsen av Kulturrådet. I Budsjett-innst. S. nr. 235 (1964-65) side 382 heter det:

«Medlemmene av dette råd må ikke være utpekt som representanter for de ulike kunstnergrupper eller organisasjoner, men være uavhengige og med en overbevisende almen kulturell bakgrunn.»

Oppnevningene bør derfor ikke være basert på en forslagsrett for kunstnerorganisasjonene.

Av samme grunn bør KS' forslagsrett avvikles. Forslagsretten ble i sin tid iverksatt etter gjennomføringen av tilskuddsordningen til kulturarbeid i kommunene og fylkeskommunene i 1975 og 1976. En rekke forutsetninger av kulturpolitisk art er imidlertid endret etter dette. Øremerkete statstilskudd til kulturformål i kommuner og fylkeskommuners regi er avviklet, og fylkeskommunene og kommunene har utviklet en selvstendig og omfattende kulturpolitikk og har etablert eget forvaltningsapparat for dette. Lova om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) som tydeliggjør fylkeskommunenes og kommunenes kulturpolitiske ansvar og oppgaver, ble innført i 2007.

Departementet er også av den oppfatning at medlemmene heller ikke bør representere partiinteresser. Stortingets oppnevning av kulturrådsmedlemmene er i dag basert på en matematisk beregning av partipolitisk styrkeforhold (Laguës metode). Rådet omfatter kulturarbeid som ikke skal vurderes etter partipolitiske synsvinkler, men være basert på kunst- og kulturfaglig kompetanse.

Stortinget styrer gjennom budsjettvedtak og ved å gi generelle regler om Kulturrådet, og bør ikke styre gjennom å oppnevne politikere til rådet.

På denne bakgrunn er departementet enig i Løken-utvalgets forslag om å avvikle Stortingets oppnevning av fire medlemmer til Kulturrådet og KS' forslagsrett for to medlemmer. Departementet mener at rådet i sin helhet bør oppnevnes av Kongen, herunder leder og nestleder.

Departementet er også enig i at rådet bør ha færre medlemmer, og mener at 10 medlemmer er et passende antall. Det vil også bli oppnevnt fire numeriske varamedlemmer. Dette vil kunne gjøre rådet noe mer fleksibelt og operativt. Rådet bør ikke være for stort for å unngå at det blir tungrodd, samtidig som det bør være tilstrekkelig med medlemmer til å representere den nødvendige innsikt og kompetanse i de mangeartede kultur- og kunstområder det her gjelder. Derfor har departementet lagt seg litt i overkant av hva Løken-utvalget foreslo.

Forslaget om rullerende oppnevning er begrun-

net med at det vil sikre kontinuitet og hindre vesentlige brudd i prioriteringer og satsinger hver gang rådet skiftes ut. Det vil også kunne motvirke at et bestemt kunst- og kulturfaglig skjønn fester seg i avgjørelsene om tildelinger. Departementet er enig i disse betraktningene og vil gå inn for en rullerende oppnevningsordning slik at halvparten av medlemmene oppnevnes hvert annet år. Det legges til grunn at Kulturrådets oppnevning av fagutvalgene skjer hvert annet år. For øvrig vil oppnevningsperioden på fire år bli opprettholdt.

Departementet går inn for at oppnevningene bør gjelde fra 1. januar etter valgår. Som en overgangsordning vil halvparten av rådsmedlemmene bli oppnevnt slik at de virker fra 1. juli 2009 til 31. desember 2009, og den andre halvparten fra 1. juli 2009 til 31. desember 2011. Ved oppnevningen skal det tas geografiske hensyn slik at det blir en god geografisk spredning i sammensetningen av medlemmene.

For å gjennomføre regelendringen i samsvar med departementets vurderinger, må § 2 i forskrift

27. august 1965 nr. 3554 for Norsk kulturråd endres.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Kultur- og kirke departementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endring av reglene om oppnevning og sammensetning av Norsk kulturråd.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endring av reglene om oppnevning og sammensetning av Norsk kulturråd i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om endring av reglene om oppnevning og sammensetning av Norsk kulturråd

I

Medlemmene og varamedlemmene av Norsk kulturråd oppnevnes av Kongen.

Trykkt: A/S O. Fredr. Annesen. Maj 2009

241 011